

I. ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ДИПЛОМА

ЕВРОПАС

1. Информация за притежателя на квалификацията

1.1 Фамилия/и

1.2 Име/на

1.3 Дата на раждане (ден,месец,година)

1.4 Студентски номер или код (ако има такъв)

2. Информация за квалификацията

2.1 Наименование на квалификацията и (ако е приложимо) присвоено звание (на оригиналния език)

2.2 Основна област/и на обучение във връзка с квалификацията

2.3 Наименование и правен статус на институцията, която присъжда квалификацията (на оригиналния език)

2.4 Наименование и правен статус на институцията (ако е различна от 2.3), която администрира обучението (на оригиналния език)

2.5 Език/ци на обучение/изпитване

3. Информация за нивото и продължителността на квалификацията

3.1 Ниво на квалификацията

3.2 Официална продължителност на програмата в кредити и/или години

3.3 Изискване/(ния) за достъп

4. Информация за завършената програма и постигнатите резултати

4.1 Вид обучение

4.2. Учебни резултати по програмата

4.3. Детайли на програмата, придобити индивидуални кредити и/или получени оценки

4.4 Система за оценяване и, ако е приложимо, таблица с разпределение на оценките

4.5 Цялостна класификация на квалификацията (на оригиналния език)

5. Информация за функцията на квалификацията

Достъп до по-нататъшно обучение

Достъп до регулирана професия (ако е приложимо)

5.1

5.2

6. Допълнителна информация

6.1. Допълнителна информация 6.2 Допълнителни източници на информация

7. Удостоверяване на приложението

7.1 Дата

7.2 Подпис

7.3 Длъжност

7.4 Официален печат или клеймо

8. Информация за националната система за висше образование

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ ДИПЛОМНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ

ДИПЛОМНО ПРИЛОЖЕНИЕ

I. ПРИНЦИПИ И ОБЩИ НАСОКИ ЗА ТЕЗИ, КОИТО ИЗГОТВЯТ ПРИЛОЖЕНИЯТА

Дипломното приложение представлява важна част от развитието на Европейското пространство за висше образование (ЕПВО) и е важен инструмент да се гарантира на дипломираните лица, че техните степени са признати от висшите училища, публичните власти и работодателите в държавите им по произход и в чужбина. Дипломното приложение трябва да се основава и да включва използването на общи инструменти за прозрачност, като резултати от обучението, Европейската система за трансфер на кредити във висшето образование (ЕСТК) и информация за съответствието на степените с националната квалификационна рамка/и, както и с националното външно осигуряване на качество и/или акредитация.

Дипломното приложение е съвместно разработено от Съвета на Европа, Европейската комисия и ЮНЕСКО, а актуализираната версия бе приета чрез Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите през 2007 година. След стартирането на Болонския процес през 1999 г., Дипломното приложение е прието в националните законодателства на участващите страни и министрите се ангажираха да се издава автоматично и безплатно на всички завършили студенти на широко разпространен европейски език до 2005 година. Дипломното приложение бе също така включено в рамките на Европас, създаден от Европейския парламент и Съвета на министрите през 2004 година.¹ Тази преработена версия бе одобрена от министрите в ЕПВО в Париж през 2018 година.

Дипломното приложение играе особено важна роля във връзка с общите степени² и с предоставянето на транснационално или трансгранично висше образование. Дипломното приложение, издадено за съвместна степен, трябва ясно да описва всички части на степента и ясно да посочва в кои институции и/или в кои програми са проведени различните части от обучението.

Дипломното приложение има за цел да улесни прилагането на Конвенцията за признаване на квалификациите отнасящи се до висшето образование в Европейския регион, Лисабон 1997 година.

Основни принципи:

Дипломното приложение се основава на описаните по-долу основни принципи, които зачитат националната и международната академична автономия. Тези принципи дават и някои допълнителни обяснения за целта и естеството на новата версия.

Дипломното приложение е:

¹ Вж. Препоръката за Признаване на съвместните образователни степени, приета от Комитета на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите в Париж на 29 февруари 2016 г. на интернет адрес:

http://www.enic-naric.net/fileusers/Revised_Recommendation_on_the_Recognition_of_Joint_Degrees_2016.pdf

² Виж Кодекса на добрите практики при предоставянето на общи образователни степени, приет от Комитета на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите през 2001 г. и преразгледан от Комитета през 2007 г., на интернет адрес:

http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Recognition/Code%20of%20good%20practice_EN.asp#TopOfPage и насоките на ЮНЕСКО / ОИСР за Осигуряване на качество в трансграничното висше образование, приети през есента на 2005 г. в рамките на двете организации, на интернет адрес: <http://www.oecd.org/dataoecd/27/51/35779480.pdf>.

<http://www.europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Downloads/MiscDocs/EuropassDecision/navigate.action> РЕШЕНИЕ № 2241/2004/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА от 15 декември, 2004 г. относно единна рамка на Общността за прозрачност на квалификациите и компетенциите (Европас).

1. гъвкав инструмент, който няма прескриптивен характер и е способен да се адаптира към конкретните потребности;
2. способ, който има национални и международни приложения;
3. система за подпомагане на признаването за академични и професионални цели;
4. подход, който изрично изключва всякакви претенции и преценки относно признаването, като предоставя достатъчно обективна информация;
5. инструмент с фокус върху постигнатите резултати от обучението;
6. допълнение към оригиналния документ, а не заместител.

Общи насоки

Силно се препоръчва в дипломните приложения да са спазени следните изисквания:

1. Кратката обяснителна бележка (в квадратчето горе на формуляра на приложението) трябва да бъде възпроизведена като част от всяко попълнено дипломно приложение.
2. Институциите трябва да следват структурата и последователността на информацията, както е предвидено във формуляра. Да се избягва излишна информация и информацията да се представя възможно най-сбито.
3. В съчетание със самата диплома, приложението трябва да предоставя достатъчно информация, за да може читателят да направи своята преценка за квалификацията. Трябва, обаче, да е ясно, че то не е предназначено да заменя автобиография.
4. Приложенията не трябва да съдържат никакви преценки за стойността, изявления за еквивалентност или предложения за признаване.
5. Най-добре е изготвянето на приложения да се извършва централно и да не се прехвърля към различни части на академичните институции.
6. Институциите трябва да предприемат подходящи действия, за да сведат до минимум възможностите за фалшифициране и невярно представяне на техните приложения.
7. Информацията за системата на висшето образование (Раздел 8) трябва да се побира в максимум две страници. Където е възможно, информацията трябва да включва диаграми, графики и позоваване на националната квалификационна рамка. Този раздел може да бъде изготвен за всяка отделна държава с помощта на националните ЕНИК-НАРИК центрове (национални информационни центрове), министрите и съветите на ректорите. Особено важно е Раздел 8 от приложението да описва националната структура на висшето образование, която е в сила към момента на присъждане на квалификацията.
8. Приложението трябва да бъде издавано автоматично безплатно в момента на завършване на квалификацията и на широко използван език. Освен това, приложенията могат да се изготвят и на езиците, които институциите сметнат за подходящи.
9. Оригиналният език трябва да се използва както е посочено в Насоките. Речникът на термините, свързани с приложението, е специално създаден, за да бъдат преодолени езикови грешки.

III. ОПИСАНИЕ НА СТРУКТУРАТА НА ДИПЛОМНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ

Целта на дипломното приложение е да предостави достатъчно самостоятелни данни за усъвършенстване на международната „прозрачност“ и справедливото академично и професионално признаване на квалификациите (дипломи, степени, свидетелства и др.). То е предназначено да предостави описание на естеството, нивото, контекста, съдържанието и статуса на обучението, което е било провеждано и успешно завършено от лицето, посочено върху първоначалната квалификация, към която е добавено това приложение. Приложението не съдържа никакви преценки за

стойността, изявления за еквивалентност или предложения за признаване. Този формуляр на Приложение на диплома е разработен от Европейската комисия, Съвета на Европа и ЮНЕСКО.

1 ИНФОРМАЦИЯ, ИДЕНТИФИЦИРАЩА ПРИТЕЖАТЕЛЯ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

- 1.1 Фамилия/и:
- 1.2 Име/на:
- 1.3 Дата на раждане (ден/месец/година):
- 1.4 Студентски идентификационен номер или код (ако има такъв):

2 ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

- 2.1 Наименование на квалификацията и (ако е приложимо) присъдено звание (на оригиналния език):
- 2.2 Основна/и област/и на обучение във връзка с квалификацията:
- 2.3 Име и статус на институцията, която присъжда квалификацията (на оригиналния език):
- 2.4 Име и статус на институцията (ако е различна от 2.3), администрираща обучението (на оригиналния език):
- 2.5 Език/ци на обучение/изпитване:

3. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НИВОТО И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

- 3.1 Ниво на квалификацията:
- 3.2 Официална продължителност на програмата в кредити и/или години:
- 3.3 Изисквания за достъп:

4. ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРОГРАМАТА И ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ

- 4.1 Вид на обучението:
- 4.2 Резултати от обучението по програмата:
- 4.3 Подробности за програмата, натрупани индивидуални кредити и получени оценки: (ако тази информация е налична в академична справка, тя трябва да се използва тук)
- 4.4 Система на оценяване и, ако има такава, таблица за разпределяне на оценките:
- 4.5 Цялостна класификация на квалификацията (на оригиналния език):

5. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ФУНКЦИЯТА НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

- 5.1 Достъп до по-нататъшно обучение:
- 5.2 Достъп до регулирана професия (ако е приложимо):

6. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

- 6.1 Допълнителна информация:
- 6.2 Допълнителни източници на информация:

7. УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ПРИЛОЖЕНИЕТО

- 7.1 Дата:
- 7.2 Подпис:
- 7.3 Длъжност:
- 7.4 Официален печат или клеймо:

8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

(Н.В. Институциите, които възнамеряват да издават дипломни приложения, трябва да се позовават на обяснителните бележки за попълването им.)

III. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ ДИПЛОМНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ

Номерата по-долу отговарят на номерираните раздели в дипломното приложение. Информация трябва да бъде предоставена във всичките осем раздела. Където не е предоставена такава, трябва да се посочи причината.

1. ИНФОРМАЦИЯ, ИДЕНТИФИЦИРАЩА ПРИТЕЖАТЕЛЯ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

Целта на този раздел е да предостави необходимата информация за ясното идентифициране на притежателя на квалификацията.

1.1 Фамилно име/на:

1.1 Изписва се пълното фамилно име/на или презиме.

1.2 Име/на:

1.2 Изписват се всички първи имена.

1.3 Дата на раждане (ден/месец/година):

1.3 Посочва се ден, месец и година на раждане.

1.4 Студентски идентификационен номер или код (ако има такъв):

1.4 Той трябва да идентифицира лицето като студент, записан в институцията по определена програма, която е описана в дипломното приложение, напр. чрез личния код на студента в базата данни на институцията. Може да бъде включен национален или държавен личен идентификационен номер в тези държави, които имат такива системи за идентификация, в съответствие с националното законодателство.

2. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

Целта на този раздел е да предостави необходимата информация за ясно определяне на квалификацията и висшето училище, което я присъжда.

2.1 Наименование на квалификацията и (ако е приложимо) присъденото звание (на оригиналния език):

2.1 Посочва се пълното наименование на квалификацията на оригиналния/ите език/ци, така както е назована в оригиналната квалификация, напр. *Kandidat nauk, Maitrise, Diplom* и др. Оригиналното наименование на квалификацията може да бъде транслитерирано на азбуката или писмената система, използвана за езика, на който се издава дипломното приложение (напр. латински букви за приложения, издадени на английски език или кирилица за приложения, издадени на руски език). Оригиналното наименование на квалификацията на оригиналната азбука също трябва да бъде написано. Посочва се дали присъденото звание дава някакво национално прието звание на притежателя и какво е то, напр. *Doctor, Ingenieur* и т.н. Ако квалификацията е със съвместна/двойна степен или е била получена по силата на транснационално или трансгранично споразумение, това трябва да бъде посочено.

2.2 Основна/и област/и на обучение във връзка с квалификацията:

2.2 Посочват се само основната/те област/и на обучение (дисциплини), които определят основната тематична сфера/и на квалификация, напр. *Политика и история, Управление на човешките ресурси, Бизнес администрация, Молекулярна биология* и др.

2.3 Наименование и правен статус на присъждащата институция (на оригиналния език):

2.3 Посочва се наименованието на институцията, присъждаща квалификацията на оригиналния език. Когато една степен се издава съвместно от две или повече институции трябва да се посочат наименованията на институциите, издаващи общата степен. Статутът на институцията се отнася преди всичко до това, дали е преминала успешно процедура за осигуряване на качество и/или акредитация и това трябва да бъде ясно посочено. Ако отговорната Агенция за осигуряване на качеството/Агенция за акредитация е доказала, че спазва Европейските стандарти и насоки или подобни стандарти на други континенти, напр. чрез регистрация в Европейския регистър за осигуряване на качество (EQAR) във висшето образование и / или членство в Европейската асоциация за осигуряване на качеството (ENQA) на висшето образование или по друг начин, това трябва да бъде упоменато. Също така може да бъде от значение да се представи профилът на институцията. Ако институцията, издаваща дипломата, е с транснационален характер или няма не е лимитирана чрез държавни граници, това трябва ясно да се отбележи. Като (фиктивен) пример тази информация може да бъде дадена в следната форма: „[Наименование на институцията] – това е университет, който е преминал външно осигуряване на качеството от агенция X, която е сертифицирана по Европейските стандарти и насоки [чрез регистрация в EQAR и/или членство в ENQA/по друг начин], в [име на страната] през 2015 г. с удовлетворителни резултати“.

2.4 Наименование и правен статус на институцията (ако е различна от 2.3), администрираща обучението (на оригиналния език):

2.4 Това се отнася до институцията, която отговаря за изпълнението на програмата. Често това е, но не винаги, същата институция, която присъжда квалификацията (вж 2.3 по-горе). Известни са случаи, при които висше училище дава право на друга институция да предоставя нейните програми и да издава нейните квалификации чрез „франчайзинг“ или някакъв вид „валидиране“, „сдружаване“ и т.н. В някои случаи клонът на съответния университет може да се намира в друга държава. Ако случаят е такъв, това трябва да бъде посочено. Ако присъждащата институция и тази, която предоставя програмата, водеща до квалификацията, са различни, се посочва статусът на двете, вж. т. 2.3 по-горе.

2.5 Език/ци на обучение/изпитване:

2.5 Посочва се езикът или езиците, на които квалификацията е била официално предоставена и на които са провеждани изпитите.

3. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НИВОТО И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

Целта на този раздел е да предостави необходимата информация за ясно определяне на нивото на квалификация, както и да опише нейната продължителност в години и/или кредити.

3.1 Ниво на квалификацията:

3.1. Посочва се точното ниво на квалификация и нейното място в конкретната присъждаща национална образователна структура и/или в Националната квалификационна рамка, ако има такава (препратка към информацията в точка 8). Необходимо е също така тя да бъде отнесена към съответното ниво в двете основни Квалификационни рамки: Квалификационната рамка на ЕПВО и Европейската квалификационна рамка (ЕКР), напр. Втори цикъл по ЕПВО/ Ниво 7 по ЕКР. Включва се всякаква релевантна информация за „индикатори на нивото“, които са разработени и признати на национално ниво и които се отнасят до квалификацията.

3.2 Официална продължителност на програмата в кредити и/или години:

3.2 Посочва се изискваното общо натоварване на студента и/или официалната продължителност на програмата в години при редовна форма на следване. Натоварването на студента трябва да бъде описано по отношение на кредитите и да се

посочи използваната кредитна система. Очаква се страните от ЕПВО да се позовават на Европейската система за трансфер на кредити (ECTS)³, напр. 2 години/120 кредита по тази система.

3.3 Изискване/ия за достъп

3.3 Избройте квалификацията/ите или периодите на обучение, които са необходими за достъп до програмата, описани в това Дипломно приложение (с препратка към информацията в точка 8), напр. *Matura* (за достъп до програма от първа степен) или *Bachelor Degree* (за достъп до програма от втора степен). Това е особено важно, когато междинните обучения са предпоставка за съответната квалификация.

4. ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ЗАВЪРШЕНА ПРОГРАМАТА И ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Целта на този раздел е да опише подробно какво е усвоил притежателят на квалификацията в рамките на програмата и нивото на неговото представяне.

4.1 Вид на обучението:

4.1 Видът на обучение се отнася до начина, по който програмата е проведена, напр. редовна, заочна форма на обучение, смесена/„сандвич“, електронно обучение, дистанционно обучение и др.

4.2 Резултати от обучението по програмата:

4.2 Посочват се резултатите от обучението, свързани с квалификацията. Резултатите от обучението показват това, което дипломираното лице знае, разбира и може да прави след завършване на обучението си и получаване на квалификацията (знания, умения, компетентности). Резултатите от обучението трябва да бъдат изразени в сегашното време, например: „Завършилият може да анализира тенденциите в поведението на потребителите и да ги прилага към даден потребителски пазар“. Тази информация все повече се превръща в ключовата основа, върху която се оценяват и/или признават квалификацията.

4.3 Подробности за програмата, натрупаните индивидуални кредити и получените оценки: (ако тази информация е налична в академична справка, тя трябва да се използва тук)

4.3 Посочват се отделните части на програмата, в резултат на която е придобита квалификацията, свързаните с тях кредити и получените оценки. За институциите, които издават академична справка за обучението, ще бъде достатъчно да се посочи справката. Въведеният текст следва да бъде възможно най-пълен и в съответствие с това, което обикновено се вписва от съответната институция. Ако квалификацията е резултат от съвместна степен, се посочва в коя партньорска институция са придобити различните части от квалификацията. По същия начин, ако програмата за обучение включва задължителни/признати учебни дейности, провеждани извън университета, като например период на мобилност в чужбина, учебен стаж, доброволна работа и др., се посочва кои компоненти от квалификацията са успешно завършени и в коя партньорска институция/компания, както и по какъв начин са /надлежно/ признати. Това може да бъде направено или чрез включването на тази информация директно в академичната справка със съответните оригинални наименования, или чрез тяхното свързване по прозрачен начин с посочените дейности, признати от висшето училище. В случай, че квалификацията включва дисертация или дипломна работа /теза/ се посочва заглавието (ако има такова). Ако този раздел е твърде дълъг, той може да бъде включен в академичната справка.

³ http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/index_en.htm

4.4 Система за оценяване и, ако има такава, таблица за разпределяне на оценките:

4.4 Представя се информация за системата на оценяване и минимума от оценки на изпитите, свързани с квалификацията, например: оценките са от възможни 100% и минимума от оценки на изпитите е 40%. Огромни различия в практиките за оценяване съществуват в рамките и между различните национални висши училища и държави. За да се предостави информация за използването на оценки в специфичен контекст, следва да се включи таблица за разпределяне на оценките⁴, свързани с въпросната квалификация. Ако се използва повече от една система за оценяване, например в случай на съвместни степени, трябва да се предостави информация за всички системи, използвани за съответната квалификация. Ако този раздел е твърде дълъг, той може да бъде включен в академичната справка.

4.5. Общо класифициране на квалификацията (на оригиналния език):

4.5 Посочете, ако е уместно, общото класифициране на окончателната квалификация, напр.: *First Class Honors Degree, Summa Cum Laude, Merit, Avec Distinction, Avec* и др. Ако е приложимо, да се предостави оценъчната таблица на окончателните оценки.

5. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ФУНКЦИЯТА НА КВАЛИФИКАЦИЯТА

Целта на този раздел е да илюстрира/обясни как квалификацията може да се използва за академични или професионални цели.

5.1 Достъп до по-нататъшно обучение:

5.1 Посочва се дали в държавата по произход квалификацията предоставя по правило достъп до по-нататъшни академични и/или професионални обучения, особено такива, водещи до някакви конкретни квалификации или нива на обучение, например: достъп до докторантура в държавата или институцията. В този случай се посочват стандартите или степените, които трябва да бъдат получени, за да е възможно развитието.

5.2 Достъп до регулирана професия (ако е приложимо)

5.2 Посочете подробности за всички права на практикуване или професионално звание, предоставени на притежателя на квалификацията, в съответствие с националното законодателство или изискванията на компетентен орган. Посочете какъв специфичен достъп, ако има такъв, дава квалификацията по отношение на упражняване на професията (напр.: квалификацията позволява на притежателя да упражнява регламентирана професия или да получи достъп до по-нататъшен етап на професионално удостоверяване, като държавен изпит или одобрение от компетентен орган).

6. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Целта на този раздел е да включи всякаква друга информация, която не е могла да бъде включена в предходните раздели и която е от значение за целите на оценяване на естеството, нивото и използването на квалификацията.

6.1 Допълнителна информация:

6.1 Посочват се всякакви индивидуални постижения в областта на обучението, придобити извън програмата, и/или всяка допълнителна информация, която не е включена по-горе, удостоверена от институцията и важна за целите на оценяване на естеството, нивото и използването на квалификацията. Например период на мобилност в чужбина, учебен стаж, доброволна работа и др., за които студентът не е получил кредити или признаване, но които въпреки това допринасят за резултатите от обучението на дипломирания.

6.2 Допълнителни източници на информация:

4 http://ec.europa.eu/education/ects/users-guide/index_en.htm

6.2 Посочват се всякакви други полезни източници на информация и препратки, където могат да се намерят повече подробности за квалификацията, например: отдел в издаващите институции; национален информационен център; Националните информационни центрове за академично признание на Европейския съюз (NARIC); Европейските национални информационните центрове за академично признание на Съвета на Европа и ЮНЕСКО (ENIC), както и съответни национални източници.

7. УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ДИПЛОМНОТО ПРИЛОЖЕНИЕ

Целта на този раздел е да удостовери, че дипломното приложение е официално издадено от институцията, която присъжда квалификацията.

7.1 Дата:

7.1 Датата, на която е издадено дипломното приложение. Това не е задължително да е същата дата, на която е присъдена квалификацията.

7.2 Подпис:

7.2 Име и подпис на служителя, удостоверяващ дипломното приложение.

7.3 Длъжност:

7.3 Официалната длъжност на лицето, което удостоверява.

7.4 Официален печат или клеймо:

7.4 Официалният печат или клеймо на институцията, който удостоверява автентичността на дипломното приложение.

8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Целта на този раздел е да предостави основна информация за националната система за висше образование, в рамките на която е присъдена квалификацията.

Предоставя се информация за системата на висшето образование: нейните общи изисквания за достъп; националната квалификационна рамка (където е приложимо), вида на институцията и системата за осигуряване на качество или акредитация⁵. За страните, участващи в Европейското пространство за висше образование (ЕПВО), националната квалификационна рамка следва да бъде съвместима и да се позовава на общата рамка за квалификация в ЕПВО, приета от министрите през 2005 година⁶. За държави, които са членки на Европейския съюз или са страни по съответни програми на ЕС, националната рамка следва също да бъде съвместима с Европейската квалификационна рамка. Това описание трябва да осигури контекст на квалификацията и да се позовава на него. Стандартна рамка за тези описания, заедно с действителните описания, трябва да са налице за много държави. Те са създадени със съдействието на съответния Национален информационен център за академично признание (NARIC,) – Европейски съюз и Европейско икономическо пространство, Европейски национален информационен център за академично признание и мобилност (ENIC,) – Съвета на Европа и ЮНЕСКО, министерства и съвети на ректорите.

IV. ПРИМЕРИ ЗА ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ДИПЛОМАТА

V. ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК

⁵ Съгласно Конвенцията на Съвета на Европа / ЮНЕСКО за признание на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в Европейския регион (Лисабонската конвенция за признание), Страните са поели ангажимент да предприемат мерки за предоставяне на такава информация. Текстът на Конвенцията може да бъде намерена на интернет адрес: http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Recognition/LRC_en.asp.

⁶ http://www.bologna-bergen2005.no/EN/BASIC/050520_Framework_qualifications.pdf

Определенията и използването на термините се различават в отделните страни. За да се намали рискът от недоразумения, този терминологичен речник има за цел да обхване всичките основни термини, използвани в документите, свързани с инициативата за дипломното приложение. Той отчасти се основава и напълно съответства на определението, използвано в Лисабонската конвенция от 1997 г. за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в европейския регион.

АКАДЕМИЧНА СПРАВКА – официален информация за постиженията на студента. Много образователни системи, основани на кредити, използват подробни справки, които показват кредитите и оценките за отделните единици (например Академичната справка на Европейската система за трансфер на кредити във висшето образование).

АКАДЕМИЧНО ПРИЗНАВАНЕ – курсове, квалификации или дипломи от едно (национално или чуждестранно) висше училище в друго. Обикновено това се изисква като основа за достъп до по-нататъшно обучение в друга институция (кумулятивно признаване) или като признаване, което позволява някакво освобождаване от необходимостта от повторно изучаване на елементи от дадена програма (признаване на резултати от предходно учене). Последващ етап на академично признаване е признаването на обучения, които се провеждат в друга институция, които заместват съпоставим период на обучение в институцията по произход (вж. професионално признаване).

АКРЕДИТАЦИЯ – процесът, чрез който едно висше училище получава правомощия да присъжда и/или придобива признаване за своите квалификации от друг висш компетентен орган. Това може да е държавата, правителствена агенция или друго вътрешно или чуждестранно висше училище (вж. ФРАНЧАЙЗИНГ). Терминът произхожда от американската система и се използва в някои европейски държави по същия начин като „признаване“.

ВАЛИДИРАНЕ – процесът, чрез който институция с право на присъждане, преценява, че програма за обучение, водеща до придобиването на определена квалификация, е с необходимото качество и стандарт. Това може да бъде нейна собствена програма или програма на подчинена институция.

ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ – всички видове курсове на обучение или съвкупност от курсове (програми), обучения или научноизследователски обучения на ниво след средно образование, които се признават от съответните власти като принадлежащи към системата на висшето образование. Висшето образование се изгражда върху нивото на компетентност, знания и умения, които обикновено се придобиват в средното образование (вж. ИНСТИТУЦИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ и ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ). Висшето образование обикновено е след средното образование по време и обикновено се предлага чрез програми за висше образование в институции за висше образование. Трябва обаче да се отбележи, че институции за висше образование могат да предлагат курсове за обучение, които не са на нивото на висшето образование. И обратното, институциите, които не се считат за принадлежащи към системата на висшето образование, могат да предлагат някои програми за висше образование. Точното определение за висше образование и на институциите за висше образование е различно в различните държави. Например, в някои страни се счита, че образованието на медицинските сестри е част от висшето образование, докато в други то се счита за част от обучението след средно образование без да бъде висше образование.

ДИПЛОМА – всяка официално присъдена квалификация/документ за правоспособност. В някои образователни системи терминът се отнася до конкретна категория или вид квалификация. Тук той не се използва в този ограничен смисъл.

ДВОЙНА/МНОГОСТРАННА СТЕПЕН – две или повече национални степени, които са присъдени от висши училища, предлагащи съвместна програма.

ДОКУМЕНТ ЗА ПРАВОСПОСОБНОСТ – термин, който понякога се отнася за квалификация (вж. КВАЛИФИКАЦИЯ).

ДОСТЪП (до висше образование) – правото на квалифицирани кандидати да кандидатстват и да бъдат допустими за прием във висшето образование. Достъпът се различава от приемането, което се отнася до действителното участие на физическите лица в съответната програма за висше образование.

ЕСТК – кредитите на Европейска система за трансфер на кредити във висшето образование (ЕСТК) изразяват обема на обучението въз основа на определените резултати от него и свързаното с това учебно натоварване. 60 кредита по ЕСТК се разпределят към резултатите от обучението и свързаното с него учебно натоварване през една академичната година редовно обучение или неин еквивалент, която нормално включва редица образователни компоненти, към които се разпределят кредити (въз основа на резултатите от обучението и натоварването). Кредитите по ЕСТК обикновено се изразяват в цели числа.

ИНДИКАТОРИ ЗА НИВО – те могат да варират от всякаква обща информация за ролята на квалификацията до много подробни специфични описания на естеството, уменията и компетенциите, свързани с успешното завършване на части или на цялата квалификация (вж. НИВО).

ИНСТИТУЦИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ) – институция, осигуряваща висше образование и призната от компетентните органи като част от системата за висше образование (вж. ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ и ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ).

КВАЛИФИКАЦИЯ – а) квалификация в системата на висшето образование: всяка степен, диплома или друго удостоверение, издадени от компетентен орган и удостоверяващи успешното завършване на програма за висше образование; б) квалификация, даваща достъп до висше образование: всяка диплома или друго удостоверение, издадени от компетентен орган, удостоверяващ успешното завършване на образователна програма и даващи на притежателя на квалификацията правото да бъде допуснат до прием във висшето образование (вж. ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ИНСТИТУЦИЯ ЗА ВИСША ВИСШЕ ОБРАЗОВАТЕЛНА ОБРАЗОВАНИЕ и ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ). Така се нарича и всяко присъждане на висше образование в резултат на успешно завършване на програма за обучение; това е общ термин, който се отнася до голямото разнообразие от квалификации във висшето образование на различни нива и в различни държави.

КРЕДИТ – „единицата“, осигуряваща измерване на резултатите от обучението, постигнати в условно време на определено ниво. Обикновено се свързва с модулни

курсове, базирани на кредити (вж. Европейската система за трансфер на кредити във висшето образование ЕСТК).

КОМПЕТЕНТЕН ОРГАН ЗА ПРИЗНАВАНЕ – орган, официално натоварен да взема решения със задължаваща сила относно признаването на чуждестранни квалификации.

КУРСОВА ЕДИНИЦА – част от програма за обучение, която обикновено е самостоятелна и се оценява отделно. Цялостните програми за обучение обикновено се състоят от няколко курсови единици.

ЛИСАБОНСКА КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ – отнася се до Конвенцията на Съвета на Европа/ЮНЕСКО за признаване на квалификациите, свързани с висшето образование в европейския регион, приета в Лисабон през април 1997 година.

МОДУЛ – отделен и последователен блок на обучение. Той е част от модулната програма за обучение, в която учебният план е разделен на серия от подобни /по размер/ сегменти.

НИВО – мястото на дадена квалификация в системата на висшето образование или в Националната квалификационна рамка. Броят на нивата на квалификациите за висше образование варира между държавите и/или видовете висше образование (вж. ИНДИКАТОРИ ЗА НИВО).

ОБЛАСТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ – това са основните дисциплини или тематични области на дадена квалификация.

ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВО – отнася се до вътрешните и външни процеси, чрез които се поддържа качеството на академичните услуги.

ОЦЕНИТЕЛ ЗА ПРАВОСПОСОБНОСТ – лицето, което се произнася по признаването на чуждестранни квалификации (вж. КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ ПО ПРИЗНАВАНЕ).

ОЦЕНКА – а) (на институции или програми) процесът на установяване на качеството на образованието на институция за висше образование или програма; б) (на индивидуална квалификация) писмена оценка или преценка на чуждестранните квалификации на физическо лице от компетентен орган; в) (на отделните студенти) действителното тестване на способностите и уменията на студента в рамките на програма (например чрез изпитване).

ПРИЗНАВАНЕ – официално признаване от компетентния орган на образователно-квалификационна степен, придобита в чужбина с оглед на достъп до образователни и/или трудови дейности. Оценяване на индивидуалните квалификации. Тази оценка може да бъде всякакъв вид изявление за статута (в този случай) на чуждестранната квалификация. Признаването се отнася до официално изявление на компетентен орган за признаване, в което се признава стойността на въпросната квалификация и се посочва смисъла на това признаване за притежателя на квалификацията. Квалификация, например, може да бъде призната за целите на по-нататъшно обучение (академично

признаване) или за използване на звание, или за упражняване на професия (професионално признаване) (вж. КОМПЕТЕНТЕН ОРГАН ПО ПРИЗНАВАНЕ, КВАЛИФИКАЦИЯ, АКАДЕМИЧНО ПРИЗНАВАНЕ И ПРОФЕСИОНАЛНО ПРИЗНАВАНЕ). Признаването може да се отнася и до акредитирането на институция за висше образование от друг орган (вж. АКРЕДИТАЦИЯ).

ПРИЗНАВАНЕ С ЦЕЛ ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ – отнася се до правото на практикуване и професионалния статус, предоставен на притежател на квалификация. В Европейския съюз признаването за професионални цели се определя като правен акт, с който компетентен орган в приемащата държава членка признава, че квалификациите, получени от кандидат в друга държава членка, са подходящи за упражняване на нейната територия на професионална дейност, чиято практика е законово регулирана (вж. РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ, ПРИЗНАВАНЕ ДЕ ЮРЕ, ПРИЗНАВАНЕ ДЕ ФАКТО и ПРИЗНАВАНЕ).

ПРИЗНАВАНЕ ДЕ ФАКТО – случаи на нерегламентирано признаване за професионални цели, например когато не съществува или не се изисква национално законово разрешение за упражняване на определена професия. Това е най-проблематичната област на професионалното признаване (вж. ПРОФЕСИОНАЛНО ПРИЗНАВАНЕ и ПРИЗНАВАНЕ).

ПРИЗНАВАНЕ ДЕ ЮРЕ – признаването на правото на работа в конкретна държава с регулирана професия (например лекар) в Европейския съюз или в Европейското икономическо пространство. Тези положения са предмет на различни директиви на Европейския съюз, според които ако гражданинът е напълно квалифициран професионалист в една държава членка, той/тя има право да упражнява тази професия и да бъде признат за професионалист в друга държава членка (вж. РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ, ПРОФЕСИОНАЛНО ПРИЗНАВАНЕ и ПРИЗНАВАНЕ).

ПРИЕМАНЕ – актът или системата, позволяващи на квалифицираните кандидати да продължат обучението си във висшето образование в дадена институция и/или дадена програма.

ПРИСЪЖДАНЕ – използва се като синоним на квалификация.

ПРОГРАМА ЗА ОБУЧЕНИЕ – съвкупност от курсови единици, различните компоненти на които се допълват и надграждат, за да осигурят на студента квалификация в системата на висшето образование (вж. ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ИНСТИТУЦИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ и КУРС). „Програма“ означава и съвкупността от академичните сфери на обучение и изискванията, които общо определят квалификацията (вж. ОБЛАСТ НА ОБУЧЕНИЕ).

РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ – професия, чието практикуване е регулирано по някакъв начин чрез закони или административни правила. Дадена професия може да бъде регулирана в една държава, а в друга – не (вж. ПРИЗНАВАНЕ ДЕ ЮРЕ).

СЪВМЕСТНА СТЕПЕН – документ, издаден от висши училища, които предлагат съвместна програма и са признати на национално ниво за предоставящи такава съвместна програма.

ТАБЛИЦИ ЗА РАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА ОЦЕНКИ – те показват как се използва съществуващата национална или институционална скала в институцията – дали в отворен достъп или ограничени системи – и позволяват сравнение със статистическото разпределение на оценките в паралелна референтна група на друга институция. Таблиците представляват статистическото разпределение на положителни оценки (минимални и над тях), присъдени във всяка област на обучение в конкретна институция.

УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ – изражение на това, което дадено лице знае, разбира и може да направи след приключването на учебния процес.

ФРАНЧАЙЗИНГ – положението, при което една институция се споразумява да упълномощи друга институция (национално или международно) да предостави одобрена програма, като същевременно запазва цялостния контрол върху съдържанието на програмата, нейното предоставяне, оценката и осигуряването на качеството. Съществуват, обаче, значителни различия във франчайзинговите взаимоотношения.

ENIC – Европейски национален информационен център за академично признаване и мобилност (Съвет на Европа/ЮНЕСКО).

NARIC – Национален информационен център за академично признаване (Европейски съюз и Европейско икономическо пространство). Някои NARIC центрове имат отговорности и за признаването с цел професионално развитие.